

Årsrapport för

VALMYNDIGHETEN

2019

Innehållsförteckning

1	Årsrapportens disposition	3
2	Om Valmyndigheten	3
2.1	Uppdrag	3
2.2	Organisation	3
3	Sammanfattning av verksamheten under året	4
4	Valmyndighetens arbete med EU-valet	7
5	Frågor som Valmyndigheten alltid har beredskap för	13
5.1	Extra val	13
5.2	Stöd till kommunala folkomröstningar	13
5.3	Medborgarinitiativ inom Europeiska unionen	14
5.4	Arbete med anpassningar i valadministrationens IT-stöd	14
6	Utvecklingsarbete	15
6.1	Arbete inför sametingsval 2021	16
6.2	Utveckling av nytt IT-stöd för Valadministrationen	16
6.3	Fortsatt effektivisering av kansliet	16
7	Internationella kontakter och internationellt samarbete	17
8	Fördelning av totala intäkter och kostnader	18

1 Årsrapportens disposition

Myndigheten ska senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till regeringen om sin verksamhet under det senaste kalenderåret och om kostnaderna för verksamheten. Eventuella förändringar av kostnaderna ska förklaras.

Årsrapporten inleds med ett avsnitt som innehåller allmän information om Valmyndighetens uppdrag och organisation. Därefter följer en sammanfattning av verksamhet under året som redovisas i avsnitt tre. Där beskrivs prestationer och måluppfyllelse. I avsnitt fyra beskrivs de viktigaste aktiviteterna som genomförts under 2019 mer detaljerat. Avsnitt fem innehåller den kortfattade ekonomiska redovisningen.

2 Om Valmyndigheten

2.1 Uppdrag

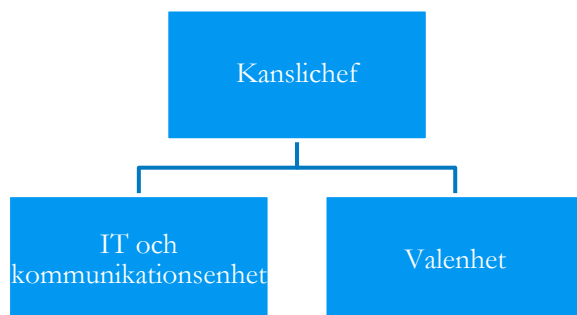
Valmyndigheten ansvarar, enligt förordningen (2007:977) med instruktion för Valmyndigheten, centralt för genomförandet av val och landsomfattande folkomröstningar och ska i övrigt fullgöra de uppgifter som den centrala valmyndigheten har enligt lag eller förordning. Valmyndigheten är vidare nationell kontaktpunkt och behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativet.

Valmyndighetens nämnd har beslutat om en inriktning som ska styra Valmyndighetens arbete 2018 – 2022. Inriktningen används i verksamhetsplaneringen för respektive år. Den anger att Valmyndigheten ska vara en öppen, pålitlig och utvecklingsinriktad myndighet som bidrar till ett högt förtroende för valsystemet. För att Valmyndigheten ska lyckas med sitt uppdrag och bedriva ett aktivt utvecklingsarbete krävs ett aktivt samarbete med den samlade valadministrationen (länsstyrelser, kommuner och utlandsmyndigheter), Sveriges Kommuner och Regioner, Statistiska Centralbyrån m.fl. En utgångspunkt i samarbetet är att Valmyndigheten ska stärka sin roll som nav och motor i den samlade valadministrationen.

2.2 Organisation

Valmyndigheten leds av en nämnd som sammanträder ca sex gånger per år. Arbetet utförs av ett kansli och arbetet leds av en kanslichef. Vid årsslutet 2019 hade Valmyndighetens kansli 24 anställda varav två tjänstlediga och en föräldraledig. Av de anställda var 17 kvinnor och 7 män.

Valmyndighetens kansli är indelat i två enheter, se bild nedan.

Under hösten 2019 genomfördes en mindre organisationsförändring och från 1/1 2020 heter den ena enheten IT och säkerhet. Ansvaret för kommunikationsfrågorna finns under kanslichefen.

3 Sammanfattning av verksamheten under året

Nedanstående tabell visar Valmyndighetens slutprestationer under året och sedan 2011. De slutprestationer Valmyndigheten arbetar med skiljer sig åt mellan åren beroende på om det är val och på typ av val.

Tabell 1: Antal avslutade slutprestationer

Slutprestationer, antal avslutade	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Val till riksdag, kommun och region	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Val till Europaparlamentet	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Val till Sametinget	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Nationell folkomröstning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kommunal folkomröstning	1	4	6	12	-	3	3	5	3
Extra val	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Omval	2	-	-	-	1	-	-	-	1
Medborgarinitiativ	-	-	1	3	-	-	1	1	2
Summa	3	4	8	17	1	3	5	7	7

Under 2019 genomfördes val till Europaparlamentet. I samband med det genomfördes tre kommunala folkomröstningar. Tidigare under våren hade omval i Falu kommun genomförts gällande val till kommunfullmäktige 2018. Två medborgarinitiativ kontrollerades under året.

Valmyndighetens största prestation/aktivitet under 2019 är valet till Europaparlamentet. Valmyndighetens verksamhetsplan för 2019 innehåller mål för valet. Dessa mål är att:

- Röstberättigade är korrekt angivna med rätt rösträtt i rätt röstlängd.
- Röstlängden är klar att användas vid rätt tid och på rätt plats.
- Alla röstberättigade är informerade om att de är röstberättigade och till vilka val de är röstberättigade samt var, när och hur de kan rösta.
- De röstberättigade vet hur de får information om vilka partier och kandidater de kan rösta på.
- Partierna kan delta i valet på det sätt de önskar inom ramen för gällande regelverk.
- Valmyndigheten tillhandahåller också adekvat stöd till andra myndigheter inom valadministrationen så att: Alla röster som tagits emot på rätt sätt och i rätt tid vidarebefordras oförvanskade till rösträkning, varje röst räknas och bedöms på rätt sätt och blir en del av valresultatet och att rätt ledamöter och ersättare utses.
- Samtliga överklaganden som Valmyndigheten ska yttra sig över hanteras på korrekt sätt.

Valmyndighetens samlade bedömning är att målen uppnåtts. Valmyndigheten har i sin rapport med erfarenheter från EU-valet 2019 bedömt att valet genomfördes tillförlitligt, effektivt och rättssäkert.

Antalet inkomna överklaganden efter EU-valet 2019 var något större än vid tidigare EU-val. Nämnden har tagit emot sammanlagt 21 överklaganden. 2014 kom det in 15 överklaganden. Dessa handlade om olika mer eller mindre preciserade påståenden; t.ex. att det saknats valseddlar, att personkryss för vissa kandidater inte räknats eller att väljare blivit nekade att rösta på grund av att de redan varit avprickade i röstlängden.

Valprövningsnämnden har i de allra flesta fall funnit att det inte förekommit något fel i samband med valet till EU-parlamentet. I några ärenden har nämnden funnit att det förekommit fel, t.ex. att personkryss för kandidater inte räknats på ett korrekt sätt eller att väljare varit felaktigt avprickade i röstlängden. Nämnden har bedömt att dessa fel inte haft någon inverkan på valutgången. Efter valet 2019 begärde Valprövningsnämnden yttranden från Valmyndigheten i 7 ärenden. De ärendena hanterades inom den utsatta tiden.

Röstkorten är Valmyndighetens främsta informationsbärare till de röstberättigade. Genom röstkortet, breda informationskampanjer och upprättandet av ett callcenter kunde Valmyndigheten nå ut till de röstberättigade och erbjuda goda möjligheter till kontakt för svar på frågor. Att informationen på röstkortet också skickades digitalt till 3,7 miljoner väljare som har digitala brevlådor, bedöms ha ökat möjligheten att få personlig information. Valmyndighetens bedömning pekar på att de röstberättigade i huvudsak fick den vägledning som kan anses adekvat.

Valmyndighetens arbetade tid 2019 har fördelat sig på verksamhetsområden enligt nedan.

Tabell 2 Arbetad tid fördelad på Verksamhetsområde

Arbetad tid fördelad på verksamhetsområde	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Förvaltning	13 776	11 045	11 850	12 787	6 510	4 521	7 065
Valsystemet	6 577	5 076	8 780	12 455	10 292	5 382	15 991
Val och Folkomröstningar	15 426	27 499	8 115	3 917	14 012	25 096	22 619
Medborgarinitiativ	2 295	1 173	716	144	347	125	195
Nytt IT-stöd						9 667	42 694
Summa timmar	38 074	44 793	29 461	29 303	31 161	44 791	88 564

Tabellen ovan visar att andelen arbetade timmar nedlagda på förvaltning är fortsatt på en låg nivå 2019, vilket visar att värmyndighetslösningen fortsatt frigör tid för Valmyndigheten att kunna koncentrera arbetet på kärnverksamheten. Under 2019 är det antal timmar som lagts ned inom det projekt som utvecklar nytt IT-stöd för valadministrationen större än det antal timmar som Valmyndighetens anställda totalt arbetat, vilket återspeglar IT-stödets komplexitet och projektets prioritering. Värmyndighetslösningen möjliggör att ett så stort utvecklingsarbete och en så stor expansion av verksamheten kan genomföras och har kunnat pågå även under valår.

Under 2019 har totalt 7 (2018: 71) partibeteckningar registrerats. Av dessa avsåg 3 (8) val till riksdagen, 4 (53) kommunfullmäktige och inga (10) regionfullmäktige. Vidare var 5 av de 7 registreringarna helt nya sådana, medan antalet nyregistreringar och samtidigt avregistreringar var 2 och avsåg i båda fall en ändring av symbol.

Inga beslut i ärenden rörande registrering av partibeteckning överklagades (9). Under 2019 har Valmyndigheten fattat beslut om avslag i 2 (10) ärenden rörande registrering av partibeteckning. Inget av dessa beslut har överklagats (0). 1 (1) ärende rörande registrering av partibeteckning har avskrivits till följd av att ingivaren återkallat sin anmälan under handläggningens gång och 3 (0) ärenden har avvisats. Ingen partibeteckning har avregistrerats (1) till följd av att partiet själv begärde det. En begäran härom inkom dock till Valmyndigheten, men avvisades då den var ofullständig och heller inte kompletterades.

Vidare har Valmyndigheten under 2019 fattat totalt 17 (137) beslut om att registrera uttryckliga anmälningar om deltagande i val, varav 6 (60) avsåg val till riksdagen, 1 (66) val till kommunfullmäktige och 0 (11) val till landstingsfullmäktige samt 10 (0) val till Europaparlamentet. Mot ett av dessa beslut inkom 26 överklaganden, som alla avvisades av Valprövningsnämnden.

I 2 (8) ärenden rörande anmälan om deltagande i val har Valmyndigheten fattat beslut om avslag. Båda dessa beslut överklagades. Ett av dem återförvisades till Valmyndigheten, varpå beslut om registrering fattades. I det andra ärendet återupptogs ärendet till handläggning hos Valmyndigheten efter det att föremålet som utgjorde hinder mot beslut om registrering inte längre var aktuellt, varför beslut om registrering kunde fattas. 1 (10) ärende om deltagande i val har avskrivits till följd av att ingivaren återkallat sin anmälan, och slutligen har 3 (1) ärenden avvisats.

Vad gäller efterträdarval har 15 (10) nya ledamöter av riksdagen utsetts och 0 (0) ledamöter av Europaparlamentet. Antalet nya ersättare som utsetts har varit 8 (2), båda till riksdagen.

Antal remissvar under året har varit 3 (2018:3, 2017:8, 2016:8, 2015:4, 2014:0).

Tabell 3: Diarieförda ärenden

År	Antal behandlade diarieförda ärenden
2011	189
2012	172
2013	195
2014	339
2015	171
2016	125
2017	281
2018	388
2019	302

Sammantaget gör Valmyndigheten bedömningen att verksamhetens måluppfyllelse är god.

4 Valmyndighetens arbete med EU-valet

Den 26 maj 2019 genomfördes EU-valet. Nedan beskrivs de aktiviteter som Valmyndigheten har genomfört under 2019 med avseende på det specifika valtillfället. Aktiviteterna delas upp i valförberedelser och valgenomförande.

4.1.1 Valförberedelser

Enligt vallagen (2005:837) har Valmyndigheten, den centrala valmyndigheten, det övergripande ansvaret för frågor om val. Länsstyrelserna är regionala valmyndigheter med ansvar i länet för frågor om val samt ansvar för den slutliga sammanräkningen. De lokala valmyndigheterna, kommunernas valnämnder, ansvarar i sin tur bl.a. för röstmottagningen både i röstningslokaler (förtidsröstning), vallokaler samt för den preliminära rösträkningen.

Under början av 2019 slutfördes framtagandet av det utbildningsmaterial för länsstyrelserna och de kommunala valnämnderna som påbörjats under 2018. Under våren färdigställdes och distribuerades totalt 16 manualer och handledningar med anvisningar om praktiska handgrepp vid genomförandet av val till de kommunala valnämnderna och länsstyrelserna.

På Valmyndighetens webbplats publiceras utbildningsfilmer inför val, tillsammans med kunskapstester. Under 2019 uppdaterades några av de filmer som gjordes 2018, utifrån ny lagstiftning. Som stöd till valnämndernas utbildning av röstmottagarna producerades även en powerpointpresentation.

Sex utbildningar med länsstyrelserna via ett videomötessystem genomfördes under året och innehöll bland annat slutlig rösträkning, valnatt samt mottagning av valnämnderna.

Valmyndigheten deltog i nio utbildningsträffar runt om i landet som länsstyrelser arrangerade för kommuners valnämnder. Valmyndigheten deltog även i de valkonferenser, fem stycken, som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) arrangerade för kommunernas valnämnder.

Anpassningar av det gemensamma it-stödet för valadministrationen slutfördes i början av året, inklusive omfattande testning av de olika funktioner som skulle drifställas. Därefter öppnades systemet där valadministrationen kunde beställa valmaterial och registrera uppgifter inför och efter valet. Ett utbildningssystem gjordes tillgängligt för länsstyrelserna där de kunde öva på handgrepp rörande valsedelbeställningar och registrering av röster under den slutliga rösträkningen.

Förberedelser för inrapportering av valresultat i det gemensamma it-stödet på valnatten genomfördes tillsammans med länsstyrelserna. På val.se presenterades data från det gemensamma it-stödet, däribland

- adresser och öppettider för vallokaler och röstningslokaler i Sverige samt röstningslokaler utomlands
- nedladdningsbar statistik över ledamöter, valresultat, mottagna förtidsröster, valsedlar, röstberättigade etc.
- avbildningar av beställda valsedlar
- valresultatet (preliminärt och slutligt resultat); röstfördelning mellan partier och utfall av personröster.

I det externa kommunikationsarbetet inför valet vände Valmyndigheten sig till allmänheten men spred även riktad information till särskilda målgrupper, däribland röstberättigade med behov av information på annat språk än svenska, röstberättigade med särskilda behov samt svenskar i utlandet. Under början av året färdigställdes informationsmaterialet. Ett faktablad med information om EU-valet översattes till 37 språk. Informationsmaterial och valsedelskuvert med punktskrift togs fram, information lästes in på cd-skivor och filmer på teckenspråk producerades.

Valmyndigheten fattade beslut om rapportpartier (de partier vars valresultat särredovisas redan på valnatten).

I samråd med Utrikesdepartementet beslutades vilka utlandsmyndigheter som skulle anordna röstmottagning vid EU-valet. Valmyndigheten producerade en digital handledning samt en affisch om röstmottagning för utlandsmyndigheterna. Utrikesdepartementet tog fram en interaktiv utbildning för röstmottagare i samarbete med Valmyndigheten. Valmyndigheten bidrog med text, bilder och frågor till ett kunskapstest samt fakta- och kvalitetsgranskning.

Inför valet betalade Valmyndigheten ut statsbidrag om totalt 209 975 653 miljoner kronor till landets kommuner. Statsbidragen gällde förtidsröstning och ersättning för avskärningar till valsedelsställen.

Under andra halvan av mars skickades utlandsröstkort och brevröstningsmateriel till 160 131 svenska medborgare som utvandrat och som anmält sig till röstlängden under de senaste 10 åren.

Efter att röstlängden fastställts den 26 april skickades 7 406 761 (7 201 487) röstkort ut till alla röstberättigade i valet till Europaparlamentet som var folkbokförda i Sverige. Samtliga röstkort trycktes enligt tidplan och var i stort sett utdelade senast den 8 maj som planerat.

4.1.2 Genomförande av EU-valet

För genomförandet av valet beställde landets samtliga 290 kommuner valmateriel från Valmyndigheten. Valmateriel skickades även till alla länsstyrelser och till partier, enligt beställning.

Det material som fanns tillgängligt för beställning bestod av drygt 50 olika produkter att använda vid röstmottagning och röstning, t.ex. valkuvert, valsedlar, säkerhetspåsar samt bud- och brevröstningsmateriel. Valkuvert och valsedlar utgjorde den största mängden materiel som myndigheten tillhandahöll.

Till 2019 års val beställdes ca 3,1 miljoner fönsterkuvert för förtidsröstning, 145 237 budröstningssatser och 71 364 ytterkuvert för budröstning, ca 89 415 brevröstningssatser för väljare som röstade från utlandet och ytterligare ca 160 131 brevröstningskuvert skickades till utlandssvenskarna tillsammans med utlandsröstkortet. Kommunerna beställde 9,3 miljoner valkuvert, vilket var betydligt mindre än 2014 eftersom många hade valkuvert kvar sedan valet 2018.

Valmyndigheten svarade under året kontinuerligt på frågor från partier och gav stöd till länsstyrelserna i deras arbete rörande valsedelsbeställningar. Valmyndigheten hade dessutom löpande kontakt med de upphandlade tryckerier som tryckte och distribuerade valsedlarna. Tryckning och distribution gick enligt plan. På Valmyndighetens webbsida, som uppdaterades dagligen, publicerades avbildningar av alla beställda namnvalsedlar.

Röstlängdsfiler sammanställdes utifrån uppgifter i folkbokföringen 30 dagar innan respektive valdag. Filerna sändes till upphandlat tryckeri och de färdigtryckta röstlängderna distribuerades till kommunerna runt om i landet för vidare spridning till de 5984 valdistrikten.

Totalt skapade Valmyndigheten 69 certifikat till användare vid utlandsmyndigheterna under 2019. Valmyndigheten hanterar alla certifikat som ger utlandsmyndigheterna åtkomst till valdatasystemen för utskrifter av dubblettröstkort och ger även support vid användning av it stödet. Många kunde använda samma certifikat som vid valet 2018 istället för att beställa ett nytt.

Löpande kontakt och support till utlandsmyndigheter skedde via e-post och telefon. Under året skickade Valmyndigheten nio nyhetsbrev med information till utlandsmyndigheterna.

Röstmottagning anordnades vid 219 utlandsmyndigheter, vilket var en ökning i förhållande till 2014 då 213 utlandsmyndigheter anordnade röstmottagning. Utöver de

utlandsmyndigheter som anordnade röstmottagning tillhandahöll ytterligare 78 utlandsmyndigheter brevröstningsmateriel för att väljare på egen hand skulle kunna posta sin röst till Sverige. Valmyndigheten mottog ca 18 700 röster från utlandsmyndigheterna.

Valmyndigheten tar i samband med val emot försändelser med röster från utlandsmyndigheterna och även brevröster direkt från väljare.

I de fall där en brevröstande inkluderat sitt röstkort som adressbärare i kuvertet passerar rösten aldrig Valmyndigheten utan skickas direkt till väljarens hemkommun men har väljaren inte inkluderat sitt röstkort skickas brevrösten till Valmyndigheten som förser den mottagna brevrösten med väljarens nummer i röstlängden. Därefter sorteras och skickas rösterna till de kommuner där väljarna finns upptagna i röstlängden.

Liksom tidigare val genomförde Valmyndigheten en riksomfattande informationskampanj i tv, radio, dagspress, fackpress, internet och utomhus för att informera väljarna om när, var och hur röstberättigade kunde rösta. Kampanjperioden pågick i fyra veckor innan valdagen.

Myndigheten tillhandahöll inför valet olika informationsprodukter. För röstberättigade med särskilda behov fanns filmer på teckenspråk, information på olika språk och på punktskrift och information inläst på cd-skiva. Informationsmaterialet publicerades på myndighetens webbplats samt fanns att beställa kostnadsfritt från myndigheten.

Statistik visar att val.se haft många besök under hela röstningsperioden. Inför röstningsperioden publicerades en kampanjwebb på val.se. Under röstningsperioden hade kampanjwebben totalt 541 580 besök och på valdagen totalt 100 784 besök. Frågan med flest sidvisningar i frågeforum under röstningsperioden är rösta utan röstkort med 12 669 sidvisningar.

För att kunna möta det behov av kontakt som allmänheten har tiden före och under val upphandlar Valmyndigheten inför varje val ett externt callcenter, den så kallade Valupplysningen. Valupplysningen har som huvuduppgift att svara på frågor och ta emot beställningar av dublettröstkort, material för brevröstning, material för budröstning samt övrigt informationsmaterial. Valupplysningen tar emot beställningar på Valmyndighetens 020-nummer och via formulär på Valmyndighetens webbplats.

Personalen på Valupplysningen utbildades av myndighetens personal och instruerades om att vidarebefordra alla frågor av mer komplicerad karaktär till Valmyndighetens kansli. När Valupplysningen hade öppet på kvällar och helger fanns alltid personal på plats på myndigheten för att ta emot samtal.

Tabellen nedan visar de uppgifter som hanterats av Valupplysningen under EU-valet 2019, jämfört med 2014.

Tabell 4: Valupplysningen

	2014	2019
Telefonsamtal	23 097	18 426
Expedierade beställningar via val.se	25 878	17 357
Skickade dublettröstkort	25 742	15 636

Skickade brevröstningssatser	3 693	4 610
Skickade budröstningssatser	2 807	2 633

Antalet utskickade dubblettröstkort minskade jämfört med EU-valet 2014 men en större andel skickas nu via mejl än via post.

I huvudsak är det partier och valadministrationen som ringer till Valmyndighetens handläggare via Valmyndighetens ordinarie växel, men även allmänheten. Detta gäller i synnerhet personer som ringer från utlandet då 020-numret inte fungerar vid samtal från andra länder. Myndighetens växel tog emot ca 2 700 samtal (inkl de 338 samtal som besvarades via särskilda gruppnummer för kommuner och länsstyrelser som inrättades vid detta val) under valperioden (mars-maj), vilket är en minskning med 61 procent jämfört med EU2014 då det var 6151 samtal motsvarande period. Att det var färre som ringde vid detta val kan tänkas bero på att det vid EU-valet 2014 var högre kontaktsiffror generellt eftersom det var ett så kallat supervalår, och en del av frågorna rörde valet på hösten eller samordningen av dessa val men också att fler hittar sin information via webbplatsen val.se.

Under året besvarade Valmyndigheten, utöver sedvanlig begäran om utlämnande av allmänna handlingar, ett antal inkomna mejl. Till e-postadressen registrator@val.se inkom 1301 mejl (7 025 2018) och till adressen valet@val.se där myndigheten svarar på frågor om val inkom 611 (8 409 2018) mejl. Adressen valet@val.se avslutades under december månad 2019. Antalet inkomna mejl har minskat kraftigt under 2019. Den minskningen är en följd av ett medvetet arbete med att styra om allmänhetens frågor till andra kanaler, såsom framförallt det frågeforum med frågor och svar som finns på webbplatsen val.se. Även Valmyndighetens närvaro i sociala medier, tex facebook, bedöms ha bidragit till en minskning av mejl, vilket är positivt och resursbesparande på sikt.

Under året skickade Valmyndigheten löpande ut nyhetsbrev med information och instruktioner till kommunernas valnämnder och till länsstyrelserna. Totalt skickade Valmyndigheten 27 nyhetsbrev till kommunerna och 14 nyhetsbrev till länsstyrelserna.

Resultatet av den preliminära rösträkningen i valdistrikten rapporterades på valnatten till länsstyrelserna som registrerade det i det gemensamma it-stödet. Arbetet med den slutliga rösträkningen påbörjades på måndagen efter valdagen. Alla räknade röster registrerades i det gemensamma it-stödet som Valmyndigheten tillhandahåller. Valmyndigheten tillhandahöll stöd till kommuner och länsstyrelser kontaktade Valmyndigheten under rösträkningen.

Resultatet av valnämndernas preliminära rösträkning på onsdagen efter valdagen gällande resultatet av valen till riksdagen, kommun- och landstingsfullmäktige kunde följas i realtid på Valmyndighetens webbplats. Valmyndighetens nämnd fastställde valresultatet den 31 maj.

I likhet med tidigare val gav regeringen uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), att i samarbete med Valmyndigheten och Skolverket genomföra skolval. I EU-valet 2019 deltog 315 skolor och 139 581 elever. Valdeltagandet var 47 procent. Valmyndigheten tillhandahöll för genomförandet av detta val 5,5 miljoner valsedlar och 500 000 valkuvert.

Som en del av uppföljningen av valen gjorde Valmyndigheten utvärderingar med externa leverantörer av varor och tjänster. Även inom myndigheten gjordes uppföljningar och utvärderingar av de ansvariga för specifika arbetsmoment och arbetsområden. Interna rutinbeskrivningar för valrelaterade arbetsuppgifter uppdaterades utifrån de erfarenheter som gjorts under året.

I likhet med tidigare val efterfrågade Valmyndigheten synpunkter på genomförandet från samtliga valnämnder, länsstyrelser, utlandsmyndigheter och partier efter valet. Synpunkterna inhämtades genom utvärderingsenkäter. Överlag var de tillfrågade nöjda med Valmyndighetens arbetsinsats under valet. För länsstyrelserna upplevde 95 procent stödet från Valmyndigheten som ganska eller mycket bra. För kommunerna var motsvarande siffra 60 procent och där 33 procent av kommunerna inte hade vänt sig till Valmyndigheten för stöd. Ett antal förbättringsynpunkter framfördes dock.

I oktober 2019 organiserade Valmyndigheten två uppföljningsdagar i Stockholm där representanter från landets samtliga länsstyrelser deltog för att diskutera erfarenheter av EU-valet och planera arbetet under 2020-2021 för att förbereda 2022 års val på bästa sätt.

En del av de inhämtade synpunkterna återspeglas i den erfarenhetsrapport som Valmyndigheten överlämnade till regeringen den 24 september 2019¹. I rapporten redovisar Valmyndigheten bl.a. sina bedömningar gällande behov av förändringar av regler och rutiner.

Valmyndigheten betalade i december ut ersättning till länsstyrelserna för valrelaterade kostnader, 14,2 miljoner kronor vilket innebar att länsstyrelserna inte fick täckning för sina kostnader för EU-valet. Kostnaderna uppgick till 25,3 miljoner kronor vilket är en ökning i jämförelse med tidigare val, 2014 var det 15,2 miljoner kronor. Valmyndigheten konstaterar att det är oroväckande att valmyndigheter inte får täckning för valets kostnader. Det ökar riskerna för otillräckligt förberedelsearbete inför framtida val.

4.1.3 Säkerhetsarbetet inför och under EU-valet

Säkerhetssamarbetet mellan bland andra Valmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Säkerhetspolisen och Polisen fortsatte under 2019. Inför valet i maj genomförde MSB, Säkerhetspolisen och Valmyndigheten en gemensam kommunikationsinsats där TV4, Sveriges Television och Sveriges Radio besöktes samma morgon. Syftet var att informera en bred allmänhet om arbetet inför valet och gjorda riskbedömningar. Valmyndigheten uppfattar att samarbetsformerna fungerade väl och skapade bättre förutsättningar för att kunna hantera olika situationer när de uppkom. Vikten av upparbetade relationer myndigheterna emellan kan inte nog betonas under ett val.

Under EU-valet införde Valmyndigheten en händelserapportering för kommuner, utlandsmyndigheter och länsstyrelser. Syftet med rapporteringen var:

---

¹ Valmyndigheten: Erfarenheter från Europaparlamentsvalet 2019, 2 00 389122-19/98231

- att det ska finnas en nationell, samlad bild av valet. Den ska visa om det finns avvikelser,
- att Valmyndigheten ska kunna göra en bedömning och ge en korrekt bild av nuläget i valet. Bilden kan också användas till att dementera felaktiga rykten och bekräfta händelser,
- att Valmyndigheten vid behov ska sprida information om avvikelser till kommuner, länsstyrelser och UD.

Under perioden 11 april till 5 juni tog Valmyndigheten emot rapporter om 47 händelser från kommuner, utlandsmyndigheter och länsstyrelser. Valmyndigheten bedömer att händelserapporteringen bidrog till att skapa en samlad bild av valets genomförande och att rapporteringen går att vidareutveckla inför nästa val.

5 Frågor som Valmyndigheten alltid har beredskap för

5.1 Extra val

I början av 2019, på grund av att Sverige inte hade en ordinarie regering efter valet, fortsatte diskussionerna om ett eventuellt extraval som pågått sedan valet i september 2018. Valmyndigheten fick ett stort antal förfrågningar från media kring vad som gäller vid extra val och Valmyndighetens beredskap för extra val. Den 10 januari 2019 lämnade Valmyndigheten en promemoria till talmannen med underlag gällande kostnader och kortast möjliga förberedelse tid för extra val.

5.2 Stöd till kommunala folkomröstningar

En kommun eller ett landsting kan besluta om att hålla en kommunal folkomröstning. En sådan kan genomföras antingen i samband med ett val eller vid en annan tidpunkt. Genomförande av en kommunal folkomröstning regleras genom bestämmelser i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar. Valmyndighetens ansvar vid kommunala folkomröstningar är begränsat till att tillhandahålla uppgifter för framställning av röstlängder och röstkort. En kommun ska samråda med Valmyndigheten om datum för folkomröstning.

Under 2019 har tre kommuner genomfört en kommunal folkomröstning – Svedala, Mörbylånga och Borgholm. I alla kommunerna genomfördes folkomröstningen i samband med EU-valet. Valmyndigheten har tillhandahållit uppgifter för framställning av röstlängder och röstkort.

Tabell 4: Genomförda kommunala folkomröstningar 2009–2018

År	Antal
2009	3
2010	2
2011	1
2012	4
2013	6
2014	12
2015	0
2016	3
2017	3
2018	4
2019	3

5.3 Medborgarinitiativ inom Europeiska unionen

Valmyndigheten har ett uppdrag som behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar i enlighet med förordningen (EU) nr 211/2011 av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativet. Uppdraget innebär att myndigheten ska ha beredskap att hantera inkommande initiativ och utfärda ett intyg till organisatörerna inom tre månader.

Valmyndigheten har rutiner och ett it-stöd för att kunna fullgöra uppdraget. Myndigheten deltar även i de expertgruppsmöten för medborgarinitiativ som hålls av EU-kommissionen i Bryssel, två gånger per år.

Två medborgarinitiativ lämnades in till Valmyndigheten för granskning under 2019. Intyg utfärdades för ett av dessa samt ett initiativ som lämnades in i slutet av 2018. Under 2019 har förberedande arbete genomförts inför ikraftträdandet av den nya förordningen för medborgarinitiativ, däribland test tillsammans med EU-kommissionen av ett centralt insamlingssystem och ett nytt filöverföringssystem. I nära samarbete med Skatteverket har under året även arbetet kring utvecklingen av ett nytt internt it-stöd för hantering av framtida medborgarinitiativ fortsatt.

5.4 Arbete med anpassningar i valadministrationens IT-stöd

Det gemensamma IT-stödet för valadministrationen användes under första halvåret 2019 för omvalet i Falun och för genomförandet av EU-valet. Omfattande förändringar gjordes i infrastrukturen för att undvika att cyberattacker kunde påverka hemsidan under valkvällarna. Vidare har Valmyndigheten säkerställt drift och förvaltning av IT-stödet för normal användning mellan val, t.ex. för efterträdarval, samt för eventuella extra val eller omval.

Förberedelse och genomförande av 2019 års EU-val samt omvalet i Falun och förberedelser för kommande val till sametinget har under året sammanlagt genererat en kostnad på ca 12,4 miljoner kronor för arbetet med IT-stödet.

6 Utvecklingsarbete

Under ett valår är Valmyndighetens främsta fokus valet och det är svårt att kunna prioritera utvecklingsarbete, vare sig det är internt eller externt. Det andra halvåret 2019 har Valmyndigheten kunnat ägna sig åt utvecklingsarbete, både i form av omvärldsbevakning, samarbete med andra myndigheter och planering av arbetet framöver.

Under 2019 har Valmyndigheten bedrivit utvecklingsarbete, i enlighet med beslutad verksamhetsplan och inriktning. Nedan redovisas några av de största insatserna.

Ett arbete som fortsatt under 2019 är att utveckla Valmyndigheten till navet i valadministration. Det innebär att Valmyndigheten har övergripande ansvar för val i Sverige, är experter på val, utvecklar och förvaltar valadministrationens IT-stöd, producerar valmaterial, ansvarar för kommunikation kring när, var och hur ett val äger rum, är utbildande, stödjande och rådgivande till länsstyrelser, kommuner och utlandsmyndigheter och samverkar på strategisk och operativ nivå med olika valmyndigheter.

För att stärka rollen som navet och motorn i valadministrationen har Valmyndigheten under 2019 skapat strategiska möten där Valmyndigheten träffar länsstyrelserna och diskuterar strategiska frågor, i syfte att skapa en samsyn och en gemensam styrning. Valmyndigheten har också deltagit i konferenser med kommuner och länsstyrelser och där haft diskussioner om rollerna central, regional och lokal valmyndighet. En förutsättning för att ett val ska fungera på alla nivåer är att alla myndigheter förstår sina roller. Vidare har Valmyndigheten lyssnat på efterfrågan hos kommuner om mer stöd och vägledning i valfrågor och kommer därför under 2020 att arbeta med vägledande ställningstaganden i några frågor där behovet är särskilt stort. Det är en ny arbetsform på Valmyndigheten.

En viktig och svår fråga för att bibehålla det höga förtroendet för vårt valsystem är behovet av ett nytt valedelssystem. Valmyndigheten har i olika sammanhang och rapporter, sedan 2010, framfört behovet av ändringar i valedelssystemet, då det nuvarande systemet medför många problem och risker. Valmyndigheten har inte fått något gehör för synpunkter och har under 2019 gjort en utredning kring andra länders valedelssystem. Vidare har Valmyndigheten deltagit i olika sammanhang och redogjort för sin bild av förändringsbehoven, bland annat på möten hos konstitutionsutskottet.

Under början av 2019 slutfördes utvecklingen av en lösning för att kunna skicka röstkort digitalt, via e-tjänsten Mina Meddelanden. På grund av att lösningen blev klar ganska kort innan valet beslutades att inte implementera lösningen till EU-valet. Däremot användes Mina Meddelanden till att skicka personlig information om EU-valet till de 3,7 miljoner invånare som är anslutna till tjänsten. Det innebär att en teknisk lösning för att skicka röstkort elektroniskt är utvecklad och Valmyndigheten avser att implementera den till valet 2022, under förutsättning att relevanta lagändringar genomförs.

Några områden där arbete påbörjats men inte är slutfört är bland annat: utredning av möjligheten att hålla regelbundna valkonferenser med olika teman, målgrupper och innehåll beroende på år och behov, utvecklingsarbete i syfte att tillgängliggöra material (text utbildningsmaterial, handböcker etc.) som idag finns i interna system på webbplatsen val.se.

6.1 Arbete inför sametingsval 2021

Under den andra halvan av 2019 har Valmyndigheten påbörjat arbetet med planering och förberedelser inför valet till Sametinget 2021. Framförallt har myndigheten arbetat med att anpassa och testa befintligt it-stöd som ska driftsättas och börja användas i september. Bland annat ska systemet uppdateras efter de lagändringar som har skett gällande kandidaters valbarhet samt informationstexten på valsedeln. It-stödet kommer även att anpassas så att eventuella samiska tecken i namn på kandidater och de partier grupper och liknande sammanslutningar som ställer upp i valet kan visas korrekt på valsedlar och protokoll med bilagor. Eftersom detta är sista gången som it-stödet är tänkt att användas görs endast minimala anpassningar utöver det.

6.2 Utveckling av nytt IT-stöd för Valadministrationen

Under 2019 har projektet genomfört ett omfattande arbete med att uppgradera den tekniska miljön till en modern utvecklingsplattform som kommer underlätta kommande utveckling, drift och underhåll.

Projektet har arbetat vidare med de centrala och grundläggande förmågorna ”Administrera valtillfälle” och ”Dimensionera Valgeografi”, där en första version av dessa levererats och verifierats under hösten, påbörjat arbete med förmågor kring ”Hantera deltagande i val-”, ”Parti och Partibeteckning” och ”Rösträtter” samt påbörjat arbete med valpresentationsförmågorna.

Parallellt har projektet utvecklat funktionalitet för informationsutskick via Mina Meddelanden rörande röstningsinformation för Europaparlamentsvalet. Denna funktionalitet kommer att förädlas och även ingå i det nya IT-stödet.

Projektet har vidare expanderats till drygt 30 personer för att säkerställa god organisation och kunskap för leverans samt fortsatt förädlingen av planering och arbetsätt inför stundande arbete 2020 som kommer bli än mer fokuserat med målsättningen att kunna starta upp kommande val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige under 2021.

6.3 Fortsatt effektivisering av kansliet

Under året har Valmyndigheten tillsammans med värdmyndigheten Skatteverket fortsatt utveckla värdmyndighetslösningen. Det har varit ett omfattande arbete för bägge myndigheterna och det uppkommer fortfarande små och stora frågor där det inte är helt klart hur arbetet ska fungera som myndigheterna utvecklar tillsammans. Valmyndigheten uppfattar dock att värdmyndighetenslösningen är ett stort stöd i arbetet och att samarbetet i stort fungerar väl.

Under mitten av 2019 beställde Valmyndigheten en analys av hur det egna kravställandet på Skatteverkets stöd bör fungera vad gäller IT, kommunikation och säkerhet. Efter att ha analyserat frågan gjordes vissa förändringar för att fortsätta implementeringen av värdmyndighetslösningen. Konkret fördes personal på kommunikation, IT, och säkerhet över till Skatteverket.

En del av värmyndighetslösningen är Valmyndighetens resurs- och kompetenspool. Det är ca 12 anställda i Skatteverket som anmält intresse för att stå till Valmyndighetens förfogande att arbeta för Valmyndigheten vid behov och främst i samband med val. 2019 använde Valmyndigheten 33 månadsarbetskrafter av resurspoolen.

Arbetet med att Skatteverket ska ta över drift, förvaltning och utveckling av Valmyndighetens IT-stöd har intensifierats under 2019 och från årsskiftet 2020 ansvarar Skatteverket för förvaltning, drift och utveckling av hela Valmyndighetens IT-stöd. Ett omfattande arbete har genomförts under 2019 av både Valmyndigheten och Skatteverket för att få denna förändring till stånd.

7 Internationella kontakter och internationellt samarbete

Under året har Valmyndigheten tillhandahållit information och tagit emot förfrågningar om det svenska valsystemet från utlandet, till exempel om röstningsförfarandet. Flera utländska delegationer med företrädare för valinstanser har besökt Valmyndigheten, bland annat Norge, Algeriet, Bosnien och Sydkorea.

Valmyndigheten deltog under våren i ett årligt återkommande möte arrangerat av Venedigkommissionen för Europarådets valmyndigheter och motsvarande, som 2019 hölls i Slovakien.

Vidare har Valmyndigheten deltagit i en internationell konferens i Washington, arrangerat av Atlantic Council, på temat cybersäkerhet vid val och en internationell konferens på samma tema i Strasbourg, arrangerad av Europarådet.

I november deltog Valmyndighetens ledningsgrupp i ett årligt erfarenhetsutbyte med representanter för ledningarna för valmyndigheterna i Norge, Danmark, Finland, Åland, Grönland och Färöarna.

Under 2019 har representanter för Valmyndigheten besökt Estland, Åland och Kanada under deras val. Särskilt besöket i Kanada bedöms som mycket värdefullt och gav mycket kunskap och inspiration kring organisering och genomförande av valarbete. Vid valet i Norge var hela Valmyndigheten på plats och besökte vallokaler samt deltog vid valnattsarbetet hos den norska valmyndigheten. Samarbetet med Norge upplevs som mycket givande och den öppenhet som byggts upp, myndigheterna och länderna emellan, bidrar till ett verkligt och värdefullt lärande.

I mars 2019 utsåg regeringen Valmyndigheten till nationell kontaktpunkt för ett europeiskt nätverk för val till Europaparlamentet. Nätverket är avsett att vara ett forum för utbyte av information och praxis mellan medlemsstaternas myndigheter för att bemöta potentiella hot mot valen till Europaparlamentet.

Inför valet hade EU:s nätverk för valsamarbete fyra möten, varav ett var en stor gemensam cybersäkerhetsövning, EULex. Efter valet har ett uppföljningsmöte genomförts och två

övriga möten. Valmyndigheten har också deltagit i ett möte mellan EU och USA, i Bryssel, i syfte att utbyta erfarenheter kring val.

Valmyndigheten konstaterar att EU-samarbetet är viktigt. När det förekommer diskussioner på sociala medier om problem med valen är det ofta reella problem i grunden, såsom till exempel möjligheten att rösta i flera länder, att väljare blir nekade att rösta trots rösträtt eller oordning i valsedelsställen. Ett viktigt sätt att bygga valsystemet starkt mot manipulationer är att arbeta med att förbättra valsystemet kontinuerligt och för det behövs utbyte av kunskap och erfarenheter med andra länder kontinuerligt.

8 Fördelning av totala intäkter och kostnader

Valmyndighetens verksamhetskostnader varierar mycket mellan år, beroende på när olika val inträffar. Därför har inga jämförelser mellan år gjorts nedan. Exempelvis kostnaderna mellan 2017 och 2018 skiljer sig på mer än 100 miljoner kronor, beroende på verksamhetens karaktär. Det är heller inte relevant att jämföra kostnader för ett år med val till riksdag-, kommun och region med ett EU-val.

Intäkter och kostnader fördelades år 2019 enligt nedan. I tabellen nedan finns tre kolumner. Den första visar totalt anslagsutfall. I mittenkolumnen återfinns förvaltningsanslaget och till höger sakanslaget, det så kallade valanslaget.

Valmyndighetens totala kostnader under 2019, uppgick till 136 189 864 kr (168 583 276 kr år 2018). Anslagssparandet uppgick till 264 192 på förvaltningsanslaget och 1 029 133 på valanslaget.

Den post i tabellen som heter Övriga interna kostnader består av kostnader som kommer från Skatteverket. Den består av personalkostnader, lokalkostnader, IT-kostnader etc. I posten lokalkostnader återfinns Valmyndighetens lager men också kostnader för städning etc. som ännu inte går via Skatteverket.

Tabell 5: Intäkter och kostnader 2019

	201901 - 201912	Utfall	
		Förvaltningsanslaget	Valanslaget
INTÄKTER			
Anvisade budgetmedel	136 933 000	20 093 000	116 840 000
Intäkter av avg o andra ersättningar	519 978	49 000	470 978
Intäkter av bidrag	17 950	17 950	
Finansiella intäkter	12 261		12 261
Summa intäkter	137 483 190	20 159 950	117 323 239
Lön och löneomkostnader	-20 862 210	-13 028 579	-7 833 631
Övriga personalkostnader	-677 219	-601 064	-76 155
Lokalkostnader	-1 239 117	-204 965	-1 034 153
Tjänsteresor	-511 138	-286 450	-224 689
Konsultkostnader	-18 913 898	-427 123	-18 486 775
IT-kostnader	-2 435 433	-888 789	-1 546 644
Kontorskostnader	-53 103 525	-180 538	-52 922 986
Övriga kostnader	-14 699 382	-206 787	-14 492 595
Avskrivningar	-1 598 086		-1 598 086
Räntekostnader	-6 541		-6 541
Övriga interna kostnader	-22 143 316	-4 071 464	-18 071 852
- varav kostnad/intäkt av tid, anställda	-102 991	-52 313	-50 678
- varav kostnad/intäkt av tid, konsulter	-47 132	-24 380	-22 752
- varav volymtjänstkostnader	-664 292	-664 292	
- varav övriga interna kostnader	-21 328 901	-3 330 479	-17 998 422
Summa kostnader	-136 189 864	-19 895 758	-116 294 106
RESULTAT	1 293 326	264 192	1 029 133

IB anslagssparande	598 000	0
UB anslagssparande 3%	602 790	0